

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

A. Argumenter for beslutningsforslaget

Efter forslagsstillernes mening vil regler om vejledende folkeafstemninger betyde en afgørende styrkelse af folkestyret og rumme en tiltrængt modernisering af den politiske beslutningsproces her i landet.

Den tid er for længst forbi, hvor politikerne kunne påberåbe sig særlig viden eller større indsigt end den øvrige del af befolkningen. Folkestyret har her i landet fungeret på godt og ondt i hen ved 150 år, og det er udtryk for manglende demokratisk sindelag, hvis nogen vil hævde, at Folketinget er i stand til at bedømme samfundsspørgsmål mere sagligt eller kvalificeret, end befolkningen er.

Erfaringerne fra USA og Schweiz har for længst leveret dokumentation for, at det direkte demokrati, folkeafstemningerne er udtryk for, ikke har erstattet, men på meget positiv måde suppleret det repræsentative demokrati. Der findes i øvrigt i disse lande mulighed for, at politikerne kan udarbejde modforslag, der kan omfattes af afstemning, hvis politikerne ikke anser vælgerinitiativet for at være kvalificeret nok.

Navnlig i Schweiz viser erfaringerne tillige, at forbundspolitikere vælger at bruge mere tid på at udforme og omskrive lovforslagene og på at opnå bæredygtige og langsigtede løsninger frem for at løbe risikoen for, at lovgivning af utilstrækkelig kvalitet og med kortsigtet virkning forlanges sendt til folkeafstemning. Det anføres undertiden i Schweiz, at de vigtigste referenda således er dem, der slet ikke finder sted.

Forslagsstillerne mener, at vejledende folkeafstemninger her i landet på landsdækkende plan vil føre til, at der opbygges en større interesse og ansvarsfølelse for samfundsforhold. Vælgerne opnår en direkte deltagelse i de politiske beslutninger og har al mulig grund til at engagere sig, diskutere på arbejdspladser, i hjemmene, i nærmiljøet i øvrigt, frem for blot passivt at skulle affinde sig med, at politikerne tiltager sig hele beslutningsretten.

Det kan i flere lande påvises, at oplysningskampagner forud for folkeafstemninger virker som en politisk debat- og læreproces. Det, der i lande som Danmark er et »internt anliggende« for politikere og embedsmænd, bliver i lande med folkeafstemningsinstitution til reelle debattemner, hvor sagernes indhold, argumenter og konsekvenser bringes frem i åben diskussion i medier, ved informationsmøder og på andre måder. Traditionen i Schweiz dokumenterer, at vælgerne træffer velgennemtænkte valg, og mulighederne for korridorpolitik, pression og manipulation begrænses.

Den svigtende vælgerinteresse i at deltage aktivt i partipolitisk arbejde er et yderligere vigtigt argument for folkeafstemninger. Omkring 1945-50 var op imod en fjerdedel af vælgerne her i landet medlemmer af en vælgerforening og deltog derigennem i den politiske beslutningsproces. I dag er kun omkring 7 pct. af vælgerne medlemmer af vælgerforeninger. Denne udvikling fører gradvis til, at kun en meget lille politisk »elite« deltager i politisk beslutningstagning, hvilket yderligere øger afstanden imellem politikerne og befolkningen.

Fremskridtspartiet mener, at indførelse af vejledende folkeafstemninger vil være en virksom og positiv metode til igen at inddrage befolkningen i de politiske beslutninger.

Modstand imod regler om folkeafstemning vil formentlig være mest udbredt blandt interessegrupper, der i øjeblikket føler deres særinteresser tilfredsstillende varetaget af regering og folketingsflertal, men frygter, at deres synspunkter ikke har dækning hos befolkningens flertal.

Indførelse af folkeafstemninger i Danmark vil have den afgørende virkning, at regering og lovgivningsmagt med styrke kan afvise at bøje sig for presionsgruppers ønsker og krav i tilfælde, hvor disse er stridende imod befolkningsflertallets interesser. Det danske parlamentariske system, der afløste enevælden, kunne naturligt nok ikke forudse den magt, f.eks. interesseorganisationer og centraladministration ville opnå igennem årene på bekostning af be-